

**ยาไฮมีโอพารีย์สำหรับการควบคุม
โรคมือ เท้า ปาก
ยาไฮมีโอพารีย์ เมอร์ค โซล 30 C
และ อาซินิคัม อัลบูม 30 C**

**ใช้สำหรับป้องกันโรคมือ เท้า ปาก
ในผู้ที่มีสุขภาพปกติ**

กองการแพทย์ทางเลือก
กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข

โรคมือ เท้า ปาก

(Hand foot and mouth disease)

เป็นโรคประจำถิ่นที่เกิดขึ้นทั่วโลก มักเกิดในเด็กอายุน้อยกว่า 5 ปี พบได้น้อยในเด็กโต หรือผู้ใหญ่ เกิดจากเชื้อไวรัสหลายชนิด ในกลุ่ม เอ็นเทอโรไวรัส อาการป่วยได้แก่ ไข้ มีจุดหรือผื่นแดงในปาก ลิ้น เหงือก กระพุ้งแก้ม และเกิดผื่นแดง ซึ่งต่อมากลายเป็นตุ่มพองใส บริเวณฝ่ามือ ฝ่าเท้า และที่ก้น บางรายอาจไม่มีตุ่มพอง ผู้ป่วยส่วนใหญ่มีอาการไม่รุนแรง และมักหายได้เองใน 7 - 10 วัน โรคนี้รักษาตามอาการไม่มีการรักษาจำเพาะผู้ป่วยประมาณร้อยละ 1- 2 อาจมีโรคแทรกซ้อน เช่น มีอาการทางสมอง หรืออาการในระบบทางเดินหายใจ ซึ่งส่วนใหญ่รักษาหายได้ แต่ผู้ป่วยบางรายอาจมีอาการรุนแรงและเสียชีวิต ซึ่งมักเกิดจากเชื้อไวรัสบางตัว เช่น เชื้อเอนเทอโรไวรัส 71

เนื่องจากโรคมือ เท้า ปาก เป็นโรคที่ไม่มีวัคซีนป้องกันและไม่มียาแผนปัจจุบันรักษาเฉพาะ เมื่อมีการระบาด ต้องมีการปิดการเรียนการสอนทั้งระดับชั้น และหากพบผู้ป่วยกระจายในระดับชั้นเรียนต่างๆ เกิน 5 ห้องเรียน จะต้องปิดสถานศึกษาชั่วคราว (ประมาณ 5 - 7 วัน) เพื่อไม่ให้เกิดการระบาดกลุ่มใหญ่

ยาโฮมีโอพาธีย์ เมอร์ค โซล 30 C และอาซินิคุม อัลบูม 30 C คืออะไร ?

ยาโฮมีโอพาธีย์เป็นสิ่งที่ใช้ในการรักษาของการแพทย์โฮมีโอพาธีย์ ซึ่งตรงกับคำว่ายาในการแพทย์ทั่วไป ยาโฮมีโอพาธีย์ เมอร์ค โซล 30 C และ อาซินิคุม อัลบูม 30 C ผลิตจากสมุนไพรซึ่งเป็นแร่ธาตุ ตามกรรมวิธีทางเภสัชกรรมของการแพทย์โฮมีโอพาธีย์ โดยมีกรรมวิธีการเจือจางด้วยน้ำหรือแอลกอฮอล์สลับกับการกระแทก ซึ่งหน่วย 30 C หมายถึงการเจือจางด้วยสัดส่วน 1:100 จำนวน 30 ครั้ง สรรพคุณของยาโฮมีโอพาธีย์ เมอร์ค โซล 30 C ตามสารานุกรมยาโฮมีโอพาธีย์ (Materia Medica of Homeopathy) ตรงกับอาการสำคัญของโรคมือ เท้า ปาก ได้แก่ มีไข้สูงมาก ประมาณ 39 องศาเซลเซียส เป็นมากในเด็กเล็ก 0-5 ปี เด็กจะอยู่ไม่รู้สึกไม่สบายตัว ปากไหม้แห้งแต่หิวน้ำ มีน้ำลายไหลยืดได้ มีตุ่มน้ำในปากและรอบปากเป็นตุ่มนูนไม่แข็ง เจ็บคอกินอาหารลำบาก อาจมีต่อมน้ำเหลืองโตได้ มีตุ่มแดงและตุ่มน้ำใสบริเวณ มือและเท้า อาการจะแยลงช่วงเวลาตีหรือหลังนอนหลับพักอาการจะแยลง ซึมลง มีอุจจาระเหลว เป็นต้น ส่วนอาซินิคุมอัลบูม 30 C แยกกันที่ไม่มีอาการน้ำลายไหลยืดและเด็กไม่ซึม จึงเป็นยาโฮมีโอพาธีย์สำคัญที่ถูกใช้ในผู้ป่วยโรคมือ เท้า ปาก

ผลิตภัณฑ์ยาโฮมีโอพาธีย์ ที่นำมาใช้ในการป้องกันโรคมือ เท้า ปากนั้น กองการแพทย์ทางเลือกได้ศึกษาและพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ และวิธีการใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และกลุ่มเป้าหมาย โดยผลิตออกมาในรูปแบบชนิดเม็ด ซึ่งมีรายละเอียดถึงวิธีการนำไปใช้ในการป้องกัน ตั้งจะกล่าวต่อไป

ยาไฮมีโอพารีย์ เมอร์ค โซล 30 C และ อาซินิคุม อัลบุม 30 C สำหรับป้องกันโรคมือ เท้า ปาก

ผลิตจากเม็ดน้ำตาลแล็คโตส ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 2 มิลลิเมตร ซึ่มซึบสารละลาย เมอร์ค โซล 30C บรรจุในขวดแก้วสีชาขนาด 2 ซีซี ใน 1 ขวดบรรจุเม็ดน้ำตาลประมาณ 200 เม็ด การนำไปใช้ในการป้องกันโรคมือ เท้า ปากจะต้องทำการผสมเม็ดน้ำตาลในน้ำดื่มสะอาด ซึ่งมีกรรมวิธีการเตรียมดังนี้

การเตรียมน้ำยาสำหรับป้องกันโรคมือ เท้า ปาก

- 1) ใช้น้ำสะอาดสำหรับดื่มบรรจุขวดที่มีจำหน่ายในท้องตลาด ขนาด 600 ซีซี. (ไม่ใช่น้ำแร่) เทน้ำออกประมาณ 50 ซีซี. เพื่อให้มีพื้นที่ว่างสำหรับการกระแทก
- 2) ใส่เม็ดน้ำตาลยาเมอร์ค โซล 30 C หรืออาซินิคุม อัลบุม 30 C 4 เม็ด ลงในขวดน้ำที่เตรียมไว้ โดยไม่ให้เม็ดน้ำตาลสัมผัสมือ
- 3) กระแทกขวดน้ำที่บรรจุเม็ดน้ำตาลกับฝ่ามือในแนวตั้ง จำนวน 30 ครั้ง ด้วยความแรงที่สม่ำเสมอ
ก็จะได้น้ำยาพร้อมสำหรับนำไปให้กลุ่มเป้าหมาย

ยาโฮมิโอพาธีย์ เมอร์ค โซล 30 C และ อาชินิคุม อัลบูม 30 C สำหรับป้องกันโรคมือ เท้า ปาก

วิธีใช้และขนาด

ให้รับประทานครั้งละประมาณ 3 - 5 ซีซี ติดต่อกัน 3 วัน ช่วงก่อนเปิดภาคเรียนปีละ 1 ครั้ง หากอยู่ในช่วงการระบาดจะมีการบริหารยาตามอาการเพื่อป้องกันโดยมีวิธีปฏิบัติดังนี้

1) กระจกขวดน้ำยากับฝ่ามือในแนวตั้ง 5 ครั้ง

ก่อนแจกจ่ายให้กลุ่มเป้าหมายรับประทาน

2) แบ่งใส่ภาชนะที่เตรียมไว้ประมาณ 3 - 5 ซีซี

ให้กลุ่มเป้าหมายรับประทาน โดยอมไว้ในปาก 5 - 10 วินาที แล้วค่อยกลืน

3) ก่อนและหลังรับประทานน้ำยาอย่างน้อย 15 นาที

ห้ามรับประทานอาหารและเครื่องดื่มทุกชนิด

ข้อแนะนำ

ปัจจัยบางประการมีผลต่อประสิทธิผลของยา ซึ่งจะทำให้ยานั้นมี ประสิทธิภาพลดลง หรือทำลายฤทธิ์ยา ซึ่งสิ่งเหล่านี้ ได้แก่

- (1) อาหารที่มีกลิ่นรุนแรง เช่น เครื่องเทศ ลูกอม เป็นต้น
- (2) ยา เช่น พวักยานวด ยาหม่อง ยาตม ยาลม เป็นต้น
- (3) กลิ่น เช่น มินท์ การบูร ยูคาลิปตัส เป็นต้น
- (4) เครื่องดื่มที่มีคาเฟอีนผสมอยู่ เช่น กาแฟ น้ำอัดลม เป็นต้น
- (5) การแปรงฟัน และเคี้ยวหมากฝรั่ง

ดังนั้นเพื่อให้เกิดประสิทธิผลที่ดีในการป้องกันโรคมือ เท้า ปาก ควรงดหรือหลีกเลี่ยง สิ่งต่างๆ ดังที่กล่าวข้างต้น “ก่อนหรือหลัง” กินยา อย่างน้อย 30-60 นาที

การเก็บรักษา

- 1) เก็บในอุณหภูมิห้องปกติ ไม่ให้ถูกแสงแดดและความร้อนสูง
- 2) ไม่เก็บในตู้เย็น รวมถึงไม่เก็บในที่ที่มีความชื้น
- 3) ควรเก็บให้พ้นหรือห่างจากวัตถุที่เป็นคลื่นพลังงานความร้อน แม่เหล็ก เช่น มือถือ เครื่องใช้ไฟฟ้าทุกชนิด

อาการที่อาจเกิดขึ้น และการแก้ไขอาการ

ยาโฮมีโอพาธี เมอร์ค โซล 30 C และอาซินิคุม อัลบูม 30 C สำหรับป้องกันโรคมือ เท้า ปาก จากการผลิตตามกรรมวิธีทางเภสัชกรรมของการแพทย์โฮมีโอพาธี ที่มีการเจือจางด้วยสัดส่วน 1 : 100 จำนวน 30 ครั้ง ซึ่งได้กล่าวไปในส่วนแรกแล้วนั้น ก็จะไม่เหลือสารที่เป็นสารออกฤทธิ์ ดังนั้นจึงไม่มีผลข้างเคียง แต่อาจพบผลของยาในการกระตุ้นร่างกายหรือผู้ที่มีความไวรับต่อยานี้ ซึ่งจะมีอาการบางประการออกมา เช่น เป็นไข้ มักจะพบทันทีหลังจากรับประทานตำรับนี้ และมักจะหายไปเองภายใน 2 ชั่วโมง

เมื่อเกิดอาการดังที่กล่าวข้างต้นสามารถแก้ไขเบื้องต้นด้วยการดื่มน้ำมาก ๆ หรือดมยาต้มที่มีกลิ่นฉุน การบูร ยูคาลิปตัส เพื่อตัดฤทธิ์การทำงานของยาหรือจะดูแลตามอาการโดยการใช้แพทย์แผนปัจจุบันก็ได้

กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
Department for Development of Thai Traditional and Alternative Medicine

ยาโสมมีโอพารีย์ ป้องกันโรคมือ เท้า ปาก ร่วมกับการดำเนินกิจกรรมหลัก ในการป้องกันและควบคุมโรคในปัจจุบัน

สนใจรายละเอียดเพิ่มเติม ติดต่อ
กองการแพทย์ทางเลือก
กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
กระทรวงสาธารณสุข

อาคาร 2 ชั้น 6 ถ.ติวานนท์ ต.ตลาดขวัญ
อ.เมือง จ.นนทบุรี โทรศัพท์ 02-1495636 โทรสาร 02-1495637
www.thaicam.go.th
E-mail: thaialternative@yahoo.com